

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з науково-педагогічної роботи
/ Рогач О.Я./
2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ТА УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЕКТАМИ**

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка 052 Політологія 054 Соціологія
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Освітні програми	Політологія Економіка Соціологія Міжнародні економічні відносини
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для очної форми навчання: 9 аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 5	2-ий	2-ий
	Лекції:	
	22	10
	Практичні (семінарські):	
	14	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	54	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни **«Презентація наукових результатів та управління науковими проектами»** є вивчення принципів та методів організації й проведення фундаментальних наукових досліджень, оволодіння дослідницьким інструментарієм теоретичної та прикладної науки.

Згідно вимог освітньої програми підготовки доктора філософії (PhD), здобувачі повинні знати: основні поняття та категорії, що пов'язані з організацією та проведенням наукових досліджень; основні етапи становлення та розвитку сучасної науки, основні наукові (методологічні) школи сучасної науки; про аспекти впливу соціально-економічних умов, історичних та політичних подій на специфіку наукових підходів та методологію дослідження; поняття про наукову діяльність, її види, форми, характеристика суб'єктів, підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів; зміст основних методів та методик наукових досліджень (збору та обробки наукової інформації); вимоги до організації і проведення наукових досліджень, їх класифікацію, види, форми, науковий та науково-прикладний результат; принципи та вимоги до побудови програм та планів фундаментальних наукових досліджень; форми узагальнення наукових результатів; поняття творчості та наукової творчості, їх ознаки; форми наукових документів, логічні засоби зв'язку, техніко-орфографічні правила оформлення та уніфікації наукових документів; характерні особливості наукової мови та наукової творчості; особливості наукової публікації та методологію емпіричних досліджень; структуру, логіку і систему вимог до дисертаційної роботи.

Здобувачі повинні вміти: аналізувати зміст основних методів, методик та інструментарію наукових досліджень; формулювати висновки та узагальнення; застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою; давати критичну оцінку щодо використання найприйнятніших та найефективніших методів збору й обробки наукової інформації; працювати з різноманітними методами та методиками сучасного

наукового аналізу; працювати з текстами наукових джерел; складати модель творчої роботи, програму і план наукового дослідження; володіти прийомами роботи над науковим текстом (есе, тези, стаття, дисертаційна робота); вірно оформляти і представляти результати наукових досліджень; обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження, захищати результати дисертаційного дослідження у встановленій формі; володіти поняттями та засобами авторського права.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню для здобувачів ступеня вищої освіти: доктор філософії / Doctor Philosophy (Ph.D) таких компетентностей:

1. загальні компетентності:

- ☞ **ЗК-1.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ☞ **ЗК-4.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ☞ **ЗК-6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ☞ **ЗК-7.** Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ☞ **ЗК-8.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ☞ **ЗК-9.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ☞ **ЗК-10.** Здатність розробляти та управляти проектами.
- ☞ **ЗК-11.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2. фахові компетентності:

2.1 фахові компетентності спеціальності 052 Політологія:

- ☞ **ФК-2.** Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
- ☞ **ФК-6.** Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

☞ **ФК-7.** Здатність фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

2.2 спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини:

☞ **ФК-3.** Управління інформаційною базою дослідження. Вміння вести пошук, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел, документів та текстів для вивчення визначеної проблеми.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Презентація наукових результатів та управління науковими проектами» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої-наукової програми (ОНП):

ОК.01	Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі
ОК.02	Теорія та методологія сучасної філософії
ОК.05	Сучасні інформаційні технології

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

4.1 Відповідно до освітньої програми «**Політологія**» (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти), вивчення навчальної дисципліни «**Презентація наукових результатів та управління науковими проектами**» повинно забезпечити досягнення здобувачами ступеня вищої освіти: доктор філософії / Doctor Philosophy (Ph.D) таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.	ПРН-1.
Використовувати державну та іноземну мову як усно, так і письмово на рівні, достатньому для ефективної професійної комунікації, розуміння іншомовних наукових текстів та підготовки фахових публікацій в Україні і провідних наукових виданнях світу.	ПРН-2.
Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.	ПРН-3.
Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.	ПРН-9.

4.2 Відповідно до освітньої програми «**Міжнародні економічні відносини**» (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти), вивчення навчальної дисципліни «**Презентація наукових результатів та управління науковими проектами**» повинно забезпечити досягнення здобувачами ступеня вищої освіти: доктор філософії / Doctor Philosophy (Ph.D) таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання іноземної мови на рівні, достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, розуміння фахових наукових та професійних текстів, вміння спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі.	ПРН 1.
Знання методів наукових досліджень, вміння їх використовувати на належному рівні; вести пошук, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).	ПРН 2.
Знання теорії і розуміння методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні процесів та явищ у сфері міжнародних економічних відносин, вміння використовувати методологію системного аналізу в сфері світової економіки;	ПРН 3.
Знання змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпакт-фактор (ІФ, або ІІ)); вміння працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами.	ПРН 4.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- ☞ іспит;
- ☞ письмове тестування;
- ☞ аналітичне есе;
- ☞ аналітичний реферат;
- ☞ презентація результатів виконаної індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Вивчення дисципліни «Презентація наукових результатів та управління науковими процесами» передбачає творчий підхід здобувачів вищої освіти наукового ступеня доктор філософії до пошуку відповідей на питання з найактуальніших проблем методології науки, організації і проведення наукових досліджень, саме тому, аби запобігти формалізованому підходу до даного предмету, рекомендовані такі **види індивідуальної роботи**:

1. опрацювання першоджерел та написання есе;
2. аналіз праць теоретиків і методологів політичної науки та підготовка рецензій;
3. за допомогою різноманітних методів збору та обробки інформації проведення наукових досліджень.

Есе – жанр філософського, літературно-критичного, політико-публіцистичного твору, що поєднує індивідуальну позицію автора/авторки, з

невимушеним, часто парадоксальним викладом, орієнтованим на яскраву, образну та лаконічну розмовну мову.

Основні вимоги до написання та оформлення есе:

- тема есе може формулюватися самостійно аспірантом/здобувачем в межах проблематики дисципліни, або ж спільно з викладачем;
- обсяг тексту: 10 – 12 сторінок формату А4, поля – 2 см, шрифт Times New Roman, кегль 12, інтервал 1,5;
- посилання (за наявності) на кожній сторінці, оформлені відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог.

Рецензія – вид критичного аналізу, розбір, оцінка публікації, літературного чи наукового твору або продукту; жанр наукової публіцистики та літературної критики. На основі критичного аналізу, автор/авторка рецензії може виставити об'єкту рецензування певну оцінку для визначення відносної цінності рецензованого матеріалу.

Орієнтовна структура рецензії:

1. Назва та автор рецензованої роботи.
2. Визначення мети написання роботи.
3. Повнота аналізу та розкриття проблематики.
4. Використання системи доказів та доцільності наукового пошуку.
5. Наявність чітких висновків.
6. Переваги (позитиви) та недоліки (негативи) роботи.

Проведення наукового дослідження (підготовка і оформлення дисертаційної роботи) – за допомогою детально розробленого плану дослідження, реалізація на практиці одного чи кількох методів та дослідницьких прийомів. Аспіранти/здобувачі самостійно обирають тематику дослідження та методологічний інструментарій. У межах дослідницької процедури аспіранти можуть імпровізувати та експериментувати з методологічними прийомами.

Під час **оцінювання індивідуальної роботи** враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;

2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Основні форми та методи організації навчального процесу, під час викладання дисципліни «Презентація наукових результатів та управління науковими процесами»:

- ✓ Словесні (лекція, бесіда, обговорення).
 - 1) *Проблемна лекція.* Саме проблемна лекція дозволяє розумовий діалог лектора із слухачами: лектор постійно звертається до слухачів з питаннями, які їх активізують та мобілізують до використання наявних знань у вивченні нового матеріалу.
- ✓ Наочні (ілюстрація, демонстрація (з використанням фотоілюстрацій, таблиць та схем, електронних презентацій)).
- ✓ Практичні (опитування на практичних заняттях; виконання тестових завдань; робота з першоджерелами; виконання індивідуальних завдань (див. вище); контрольні роботи).
- ✓ Інтерактивні методи навчання:
 - 1) *Робота в малих групах* Такий вид роботи сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію. Важливими елементом групової роботи є опрацювання змісту і подання групами результатів колективної діяльності. Залежно від змісту та мети теми навчання можливі різні варіанти організації роботи малих груп.
 - 2) *«Мозковий штурм».* Відома інтерактивна технологія колективного обговорення, що широко використовується для вироблення кількох вирішень конкретної проблеми. Мозковий штурм спонукає учасників та учасниць проявляти уяву та творчість, дає можливість їм вільно

висловлювати свої думки. Мета «мозкового штурму» чи «мозкової атаки» в тому, щоб зібрати якомога більше ідей щодо проблеми від усіх учасників та учасниць протягом обмеженого періоду часу.

Викладач використовує наступні групи методик контролю знань аспірантів, які вивчають дисципліну «Презентація наукових результатів та управління науковими процесами»:

1. Методи усного контролю (монологічна відповідь здобувача на окреме питання теми практичного заняття у індивідуальній та фронтальній формах; запитально-відповідна бесіда під час роз'яснення проблемного питання на практичному занятті; залік у формі усної відповіді на три запитання з переліку питань).
2. Письмовий контроль (виконання індивідуальної роботи; контрольна робота; дидактичні тестові завдання).
3. Методи практичного контролю (перевірка змістового наповнення електронної презентації).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання	Години
Тема 1	4
Тема 2	4
Тема 3	4
Тема 4	4
Тема 5	4
Тема 6	4
Тема 7	4
Тема 8	6
Тема 9	6
Тема 10	8
Тема 11	6
Самостійна робота	50
Разом	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	20
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10
Есе	1	10
Реферат	1	10
Самостійна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання самостійної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до самостійної роботи становить 10 балів. Самостійна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики навчального курсу, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання самостійної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій розвитку державотворчих процесів в Україні. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання самостійної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання самостійної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє запитання самостійної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до *«Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті»* (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від

08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вмiє порiвнювати, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, в цiлому самостiйно застосовувати на практицi, контролювати власну дiяльнiсть;
- опанував навчально-програмовий матерiал, успiшно виконав завдання, передбаченi програмою, засвоїв основну лiтературу, яка рекомендована програмою;

оцiнку «задовiльно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матерiал в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї;
- виконує завдання непогано, але зi значною кiлькiстю помилок;
- ознайомлений з основною лiтературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамени помилки при виконаннi завдань, але пiд керiвництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцiнку «задовiльно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володiє основним навчально-програмовим матерiалом в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї, а виконання завдань задовольняє мiнiмальнi критерiї. Знання мають репродуктивний характер.

оцiнка «незадовiльно» (35-59 балiв, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєвi прогалини в знаннях основного програмового матерiалу, допустив принциповi помилки у виконаннi передбачених програмою завдань.

оцiнка «незадовiльно» (35 балiв, F) – виставляється здобувачу, який:

- володiє навчальним матерiалом тiльки на рiвнi елементарного розпiзнавання i вiдтворення окремих фактiв або не володiє зовсiм;
- допускає грубi помилки при виконаннi завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання i не готовий до професiйної дiяльностi пiсля закінчення унiверситету без повторного вивчення даної дисциплiни.

При виставленнi оцiнки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Диференційована	Недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Наука і наукові дослідження

Предмет, мета і завдання курсу, його місце в системі підготовки доктора філософії (PhD). Принципи побудови і структура дисципліни.

Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Презентація наукових результатів та управління науковими проектами». Коротка характеристика основної та додаткової навчальної літератури.

Загальні відомості про науку. Наука — соціально значуща сфера людської діяльності. Пізнання об'єктивного світу – головна функція науки. Характеристика процесу наукового пізнання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наук на основі відмінностей у предметах дослідження. Категорії наукових досліджень: фундаментальні і прикладні. Наукові школи в науках.

Науково-технічна революція (НТР) як передумова перетворення науки в продуктивну силу виробництва. Головні ознаки та характерні риси сучасної НТР. Масштаби наукових досліджень в умовах НТР. Вплив наукових знань на рівень розвитку техніки і технології в умовах НТР.

Диференціація та інтеграція як закономірні тенденції розвитку науки. Диференціація, її характерні ознаки та форми прояву в науці. Історичні передумови виникнення диференціації наук. Інтеграція, її характерні ознаки та форми прояву в науці. Механізми та умови, види і рівні інтеграції наукових знань. Інтеграційні процеси у педагогіці та в освіті.

Тема 2. Організаційні основи наукових досліджень у галузі соціально-поведінкових наук

Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Державна система організації і управління науковими дослідженнями в Україні: керівні органи та

наукові установи. Організаційні сектори науки в Україні: академічний, вузівський, галузевий, виробничий.

Наукові товариства та їх роль в розвитку науки і популяризації наукових знань. Студентські наукові товариства, їх організація і діяльність. Національна Академія наук – головний науковий центр України. Передумови її створення, структура та діяльність, Кадрове забезпечення наукових досліджень. Вимоги до наукового працівника. Авторитет та рівень кваліфікації наукового працівника.

Наукові ступені і вчені звання в Україні. Порядок присудження наукових ступенів і вчених звань. Форми підготовки наукових працівників. Особливості та підходи до атестації наукових працівників в зарубіжних країнах.

Тема 3. Історія становлення та розвитку соціально-поведінкових наук

Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як необхідного наслідку суспільного розподілу праці. Наука на ранніх стадіях розвитку суспільства. Наука в період середньовіччя. Наука в умовах виникнення і розвитку капіталізму.

Причини виникнення соціально-поведінкових наук. Утворення перших кафедр соціально-поведінкових наук в США та європейських країнах (1857 р. – в Колумбійському коледжі, 1903 – утворено Американську асоціацію політичних наук, 1871 р. – утворена Вільна школа політичних наук у Франції та інші). Інституціоналізація соціально-поведінкових наук після Другої світової війни. Конгрес ЮНЕСКО про предмет політичної науки (1948 р.): а) політична теорія; б) політичні інститути; в) партії, групи і суспільна думка; г) міжнародні відносини. Утворення під егідою ЮНЕСКО Міжнародної асоціації політичних наук (1949).

Основні школи і течії соціально-поведінкових наук. Біхевіористський напрямок у наукових дослідженнях (Ч. Мерріам, Г. Лассуел, Дж. Кетлін та ін.). Системний аналіз (Т. Парсонс, Д. Істон, Р. Даль та ін.). Концепції елітократії і націократії (Р. Міллс, Ч. Раш та ін.). Політична соціологія (С. Ліпсет, М. Дюверже, Р. Арон, М. Крозьє та ін.). Психоаналітичні концепції (Ж. Лакан, Ч. Мерріам та ін.). Теорія соціальних конфліктів (П. Блау, К. Боулдінг, Р.

Дарендорф). Компаративістика як метод аналізу різнорідних соціальних та політичних систем (Д. Істон, Г. Алмонд, С. Верба, К. Дойч, С. Гантінгтон). Теорія політичних систем (Р. Роуз, М. Девіс, Х. Білдсман).

Концепція плюралізму та її проблеми. Теорія партиципатарної демократії (масштаби політичної участі, зростання свободи, посилення рівності, оптимальне поєднання елементів прямої і представницької демократії). Теорія поліархії Р. Даля. Множинність центрів влади в демократичному суспільстві. Корпоративна суспільна демократія як механізм формування національно-державної цілісної політики з участю політичної еліти, бізнесу та профспілок.

Досягнення соціально-поведінкових наук ХХ століття. Визначні науковці у галузі соціально-поведінкових наук.

Становлення і розвиток соціально-поведінкових наук в Чехії, Словаччині, Румунії, Угорщині. Використання науковцями Ужгородського національного університету досвіду викладання дисциплін сусідніх держав. Наукові видання Ужгородського національного університету, в яких друкуються здобувачі наукового ступеня доктора філософії: «Актуальні проблеми політичної науки» (вийшло п'ять випусків), «Регіональний вісник Ужгородського національного університету. Серія Політологія» (вийшло 18 випусків), «Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні відносини» (вийшло 6 випусків). Міжнародні видання Ужгородського національного університету: «Румунсько-українські відносини: історія і сучасність» (*Relatii Romano-ucrainene. Istorie si contemporaneitate. Romanian-Ukrainian relations. History and contemporaneity. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean – Bucuresti: Editura RCR Editorial (1997-2019 pp.)*), *Толерантність на кордонах Європи: вимір для України*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород – Мюнхен, вийшло 2 випуски).

Тема 4. Методологічні основи наукового пізнання у соціально-поведінкових науках

Загальні відомості про наукове пізнання. Суб'єкти й об'єкти пізнання. Взаємодія суб'єкта й об'єкта у пізнавальній діяльності. Взаємозв'язок пізнання і практики. Рівні пізнання: чуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Методи наукового пізнання. Уявлення про метод як засіб пізнання. Категорії методів пізнання: узагальнені, загальні та часткові (спеціальні) методи. Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Методи теоретичного дослідження: ідеалізація, формалізація, логічні та історичні методи.

Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях: абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання.

Системний підхід і системний аналіз. Загальні відомості про систему. Зв'язки між елементами системи. Поділ систем на цілісні та сумативні, матеріальні та абстрактні, природні та штучні, статичні та динамічні, закриті й відкриті, Структура, характеристики та властивості систем. Визначення системного підходу. Вплив системного підходу на послідовність наукового дослідження.

Особливості прояву системного аналізу у науковому дослідженні. Моделі у науковому дослідженні. Поняття про модель та моделювання. Призначення моделей у науковому дослідженні. Моделювання на основі комп'ютерної техніки.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Загальні відомості про інформацію. Поняття про інформацію. Роль інформації у науковій діяльності. Друковані носії інформації. Носії і засоби поширення інформації на основі комп'ютерної техніки. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Нормативно-технічні документи. Патентна інформація. Депоновані рукописи. Неопубліковані документи.

Особливості вторинної інформації та її пошук. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди: основний і довідковий. Бібліотечні каталоги та

картотеки. Види каталогів; алфавітний, систематичний і предметний, їх особливості та призначення.

Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Оформлення результатів інформаційного пошуку.

Систематизація і письмовий виклад опрацьованих матеріалів. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів.

Тема 6. Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях

Характеристика автоматизованих систем обробки інформації. Особливості науково-дослідної роботи соціального працівника в умовах використання комп'ютерної техніки.

Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень (Excel, SPSS) та їх функціональні блоки: програми налаштування на конкретне дослідження та введення інформації в комп'ютер; програми контролю та коригування даних; програми перетворення введених даних, що включають програми перекодування даних (зміна кодів значень ознак, об'єднання кількох значень певної ознаки в одне та ін.), побудови додаткових ознак (значення яких обчислюються на основі значень існуючих ознак), побудови підвибірок, що задовольняють певні умови, експорту даних у формати інших пакетів та імпорту їх; програми математико-статистичного аналізу: програми побудови різних таблиць, розрахунку статистичних показників, перевірки статистичних гіпотез, кореляційного, регресійного, дисперсійного, кластерного та факторного методів аналізу; програми наочного представлення та виведення результатів обчислень.

Тема 7. Організація та проведення наукового дослідження

Вимоги до проведення наукового дослідження. Вплив особистісних якостей дослідника на результативність наукового дослідження. Послідовність проведення наукового дослідження. Науковий напрямок, проблема і тема

наукового дослідження. Вибір теми дослідження. Ознайомлення із станом обраної теми дослідження. Уточнення теми і складання програми дослідження.

Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Методологічний апарат наукового дослідження. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Умови забезпечення адекватності обраних методів дослідження його меті та завданням. Логіка наукового дослідження. Складання календарного плану робіт. Гіпотеза дослідження. Систематичне накопичення дослідних матеріалів. Зведення і опрацювання результатів дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження. Упровадження у практику та оцінювання теоретичної й практичної значущості результатів дослідження.

Експеримент як складова частина наукового дослідження. План і методика експерименту. Вибір способів та засобів фіксації результатів експерименту. Комп'ютеризація експериментальних робіт. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.

Тема 8. Обробка та оформлення результатів дослідження

Форми узагальнення результатів наукових досліджень: усний виклад, тези доповіді, реферат, наукова стаття, науковий звіт, авторська і колективна монографії. Вимоги до їх змісту та оформлення.

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні й табличні.

Складання списку літературних джерел. Вимоги до оформлення наукових праць. Письмове оформлення наукової праці. Виразність і мова тексту наукової праці. Правильність застосування наукової термінології. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Пояснення зв'язку тексту з посиланнями. Спрощення бібліографічних описів у посиланнях. Транслітерація.

Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Показники оцінювання

результативності проведеного дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи.

Методика написання та вимоги до публікації в фахових виданнях.

Тема 9. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів

Загальне положення щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів. «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р.). Форми підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації: аспірантура і докторантура.

Права аспірантів і докторантів: вільний доступ до всіх видів відкритої інформації; отримання належного методичного і змістовного наукового консультування; академічна мобільність; академічна відпустка (при необхідності). Обов'язки аспірантів: дотримання морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників; виконання індивідуального плану наукової роботи і систематичного звітування; захист в установленій строк дисертаційного дослідження.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури. Стажування аспірантів. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі.

Тема 10. Написання і захист дисертаційного дослідження

Дисертаційні роботи та їх види. Основні класифікаційні ознаки дисертації. Необхідні умови захисту дисертації. Основні вимоги до здобувачів наукових ступенів.

Вимоги до затвердження теми дисертації. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації з теми дисертаційного дослідження: первинна інформація; вторинна інформація; достовірність. Огляд літератури за темою дисертації. Поетапне вивчення наукових публікацій. Науковий факт. Дотримання правил під час цитування джерел. Систематизація джерел.

Загальна методика виконання дисертаційної роботи. Основні етапи процесу роботи над дисертацією: вибір теми, обґрунтування її актуальності; пошук джерел; відпрацювання гіпотези та визначення наукових завдань; вибір методів дослідження; обробка й аналіз результатів дослідження; написання тексту дисертації; обговорення результатів дисертаційного дослідження на засіданні кафедри та у спеціалізованій вченій раді; підготовка до захисту і захист дисертації.

Виклад змісту і структура дисертації. Вимоги до вступу: актуальність, мета і основні завдання дисертаційного дослідження; об'єкт і предмет, методи дослідження; науковий результат, теоретичне і практичне значення дисертаційної роботи; апробація результатів дослідження. Методика написання основного змісту дисертації. Розділи. Висновки. Список використаних джерел і літератури. Додатки. Оформлення дисертаційної роботи.

Попередня експертиза дисертації. Попередній розгляд дисертації, виконаної в іншій установі і організації. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради. Оформлення атестаційної справи.

Тема 11. Доброчесність у науковій роботі

Академічна доброчесність. Академічна нечесність. Фабрикація даних. Фальсифікація даних. Академічний саботаж. Викладацька нечесність. Хабарництво в академічній сфері. Академічне шахрайство.

Поняття плагіату і його види. Ознаки плагіату. Визначення плагіату за Робертом А. Гаррісом: цитування без посилання на джерело; присвоєння результатів чужої роботи та видавання їх як власних; нехтування правилами цитування; видавання чужих ідей як своїх власних. Академічний плагіат. Самоплагіат. Ненавмисний та навмисний плагіат за Баррі Гілмором. Різновиди ненавмисного плагіату: підсвідомий, випадковий, тиражований, завуальований. Навмисний плагіат: дублювання дослідження, фальсифікація, реплікація (самоплагіат), рерайт, точне копіювання без змін, парафраза, компіляція.

Професійний та освітньо-науковий плагіати. Пять видів плагіату Кена К. Вонга: неправильне цитування у тексті; неповне цитування; брак бібліографічних посилань; мозаїчний плагіат; само плагіат.

Профілактика плагіату: академічна доброчесність, високий рівень інформаційної культури, кодекс честі університету. Кодекс етики в галузі вищої освіти. Методи боротьби з плагіатом. Правові аспекти академічної доброчесності в Україні. Створення Паневропейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (2014 р.). Методи боротьби з плагіатом у країнах Європейського Союзу. Закон України про освіту (2017 р.) про академічну доброчесність. Відповідальність за плагіат.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Форма навчання: очна					
	Усього	у тому числі				
Лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Наука і наукові дослідження	5	2				4
Тема 2. Організаційні основи наукових досліджень у галузі соціально-поведінкових наук	5	2				5
Тема 3. Історія становлення і розвитку соціально-поведінкових наук	10	2	4			5
Тема 4. Методологічні основи наукового пізнання у соціально-поведінкових науках	10	2				5
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	10	2				5
Тема 6. Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях	10	2				5
Тема 7. Організація та проведення наукового дослідження	5	2				5
Тема 8. Обробка та оформлення результатів дослідження	10	2	2			5
Тема 9. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	10	2	2			5
Тема 10. Написання і захист дисертаційного дослідження	10	2	4			5
Тема 11. Доброчесність у науковій роботі	5	2	2			5
Разом	90	22	14			54

Назви тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
Лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Наука і наукові дослідження	4					4
Тема 2. Організаційні основи наукових досліджень у галузі соціально-поведінкових наук	10	2				8
Тема 3. Історія становлення і розвитку соціально-поведінкових наук	8					8
Тема 4. Методологічні основи наукового пізнання у соціально-поведінкових науках	10	2				8
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	8					8
Тема 6. Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях	4					4
Тема 7. Організація та проведення наукового дослідження	10	2				8
Тема 8. Обробка та оформлення результатів дослідження	10	2				8
Тема 9. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	8					8
Тема 10. Написання і захист дисертаційного дослідження	8					8
Тема 11. Доброчесність у науковій роботі	10	2				8
Разом	90	10				80

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Історія становлення і розвитку соціально-поведінкових наук	2	
2	Видатні науковці сучасності у галузі соціально-поведінкових наук	2	
3	Обробка та оформлення результатів дослідження у соціально-поведінкових науках	2	
4	Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	2	
5	Написання і захист дисертаційного дослідження	2	
6	Написання і захист дисертаційного дослідження	2	
7	Доброчесність у науковій роботі	2	
Разом		14	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Наука і наукові дослідження	4	5
2	Організаційні основи наукових досліджень у галузі соціально-поведінкових наук	5	5
3	Історія становлення і розвитку соціально-поведінкових наук	5	10
4	Методологічні основи наукового пізнання у соціально-поведінкових науках	5	5
5	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	5	5
6	Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях	5	5
7	Організація та проведення наукового дослідження	5	5
8	Обробка та оформлення результатів дослідження у соціально-поведінкових науках	5	10
9	Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	5	10
10	Написання і захист дисертаційного дослідження	5	10
11	Доброчесність у науковій роботі	5	10
Разом		54	80

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові джерела:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К. : АБУ, 2002. 480 с.
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник. К. : Вища школа, 1997. 271 с.
3. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Суми: Сумський ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
4. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
5. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 448 с.
7. Діденко А. Н. Сучасне діловодство: Навч. посіб. 3-є вид. К. : Либідь, 2001. 384 с.
8. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
9. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. Вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2004. 208 с.
10. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : Навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2005. 240 с.
11. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : Навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 144 с.
12. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод, посібник для студентів вищих педагог, навч. закладів. К. : Вища школа, 2003. 69 с.
13. Компьютерное моделирование социально-политических процессов. / Шабров О.Ф., Анохин М. Г., Дэлиев М. И. и др. М., 1994.

14. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посіб. К. : Кондор, 2003. 192 с.
15. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник Київ : Кондор, 2009. 206 с.
16. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник. К. : Вікар, 2003. 328 с.
17. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
18. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» / Укладачі О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2013. 32 с.
19. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник / В. С. Антонюк, Л. Г. Полонський, В. І. Аверченко, Ю. А. Малахов. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.
20. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
21. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / В. М. Михайлов та ін. Х.: ХДУХТ, 2014. 220 с.
22. Мигаль В. Д. Теорія і методи наукової творчості: Навчальний посібник. Харків: Видавничий Дім ІНЖЕК«, 2007. 212 с.
23. Організація та методологія наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Рек. МОН. Київ : ЦУЛ, 2010. 352 с.
24. Основи методології та організації наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / За редакцією А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
25. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навч. посіб. / Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. та ін. Київ : Професіонал, 2006. 208 с.

26. Основи наукових досліджень: Навч. підручник / за ред. В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. Київ : Педагогічна думка, 2012. 144 с.
27. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. Посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2003. 116 с.
28. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: Навч. посібник для студентів «Видавнича справа та редагування». 2-е вид. Львів : Світ, 2003. 96с.
29. Росоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукового дослідження». Харків: ХНАМГ, 2011. 77 с.
30. Серeda Л. П., Павленко В. С. На допомогу авторам навчальної літератури: Навч. посібник для викладачів вищих навч. закладів. К. : Вища школа, 2001. 79 с.
31. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: Підручник. Рек. МОН. Київ : Знання, 2007. 309 с.
32. Сурмін Ю. Майстерня вченого: Підруч. для науковця. К. : ТМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. 302 с.
33. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: Навчально-методичний посібник. К., 2008. 185 с.
34. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів: Практичний посібник / Авторський колектив: В. Майборода, О. Ярошенко, Ю. Скаба; за редакцією О. Ярошенко. К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. 174 с.
35. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. К. : Слово, 2003. 240 с.
36. Цехмістрова Г. С. Методологія та організація наукових досліджень : Навч. посібник. 2-е вид., доп. Рек. МОН. Київ : ВД «Слово», 2012. 352 с.
37. Шишка Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт : Навч. посібник. Харків : Еспада, 2007. 368 с.

Допоміжні джерела:

38. Азарян А. А., Азарян Р. С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2010. 231 с.
39. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень. *Політична наука в Україні. 1991-2016.* В 2-т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / Редколегія: О. Рафальський (голова), М. Кармазіна, О. Майборода. К.: Парламентське видавництво, 2016. 565 с.
40. Афанасьєв А. О., Кузькін Є. Ю. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: ХНЕУ, 2005. 96 с.
41. Барчій І. М. Проблеми політичної науки в умовах Болонського процесу. *Грані.* 2012. № 9 (89). С. 87-90.
42. Білецький Б., Добржанський О. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи: Навчальний посібник-довідник. Чернівці: Технодрук, 2010. 380 с.
43. Білоусова Т. П., Маркітантов Ю. О. Основи наукових досліджень. Кам'янець-Подільський, 2004. 120 с.
44. Вегеш М. М. Ужгородський національний університет: історія і сьогодення. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2007. 384 с.
45. Вегеш М. М. Університет у моєму житті / Міністерство освіти і науки України; Ужгородський національний університет. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2006. 296 с.
46. Вегеш М. М., Колодій М. М. Деякі аспекти методики викладання навчальної дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» для аспірантів Ужгородського національного університету. *Актуальні проблеми політичної науки.* Випуск четвертий. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 197-212.

47. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Основи політології / Ужгородський національний університет; Кафедра політології. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2003. 421 с.
48. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Політологія в Ужгородському національному університеті та Болонський процес / Ужгородський національний університет, Історичний факультет, Кафедра політології. Ужгород, 2004. 124 с.
49. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Світ політології: Навчально-методичний посібник. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету «Говерла», 2006. 472 с.
50. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Як писати наукову роботу (методичні рекомендації по написанню курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт для студентів-політологів) / Ужгородський національний університет; Кафедра політології. Ужгород, 2003. 72 с.
51. Глосарій з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»: Навчальний посібник / Укладач О. А. Єрмоленко. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2010. 23 с.
52. Горбатенко В. П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Випуск 4. С. 303-306.
53. Горбатенко І. А. Політична наука і освіта в Україні: передумови виникнення, процес становлення, перспективи розвитку: автореферат дис... канд. політ. наук: 23.00.01. К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2007. 20 с.
54. Горбачук В. Т. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Слов'янськ: Слов'янський державний педагогічний університет, 2003. 88 с.
55. Грищук Ю. С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: НТУ «ХГП», 2008. 232 с.
56. Данилкович А. Г. Основи наукових досліджень у вищому навчальному закладі: Навчальний посібник. К.: КНУТД, 2010. 294 с.
57. Демківський А. В., Безус П. І. Основи методології наукових досліджень:

- Навчальний посібник. К.: Академічне муніципальне управління, 2012. 276 с.
58. Захаркевич О. В., Швець Г. С., Сарана О. М. Основи наукових досліджень. Хмельницький: ХНУ, 2013. 223 с.
59. Кармазіна М. Політична наука в Україні: дисертаційний аспект. *Політичний менеджмент*. 2008. № 3. С. 17-28.
60. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія. *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 19-33.
61. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях: Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 227 с.
62. Коваленко А. Українська політологія: проблеми та крайнощі періоду становлення. *Сучасність*. 1994. № 10. С. 71-78.
63. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / 2-ге видання, виправлене та доповнене. К.: Центр учбової літератури, 2011. 143с.
64. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 620 с.
65. Круглашов А. М. Здобутки та проблемні питання розвитку вітчизняної політичної науки. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2009. Випуск 17. С. 22-30.
66. Курас І. Суспільні трансформації і суспільні науки: проблеми методології. *Пам'ять століть*. 2001. № 1. С. 3-11.
67. Маниліч М. І. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Букрек, 2005. 252 с.
68. Матвієнків С. Становлення української політології в контексті трансформації суспільства. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (10-11 травня 2007 р., м. Львів)*. Львів: ЦПД, 2008. С. 36-42.
69. Моштук В., Терес В. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка, 2010. 117 с.

70. Наукова еліта Закарпаття: Доктори наук, професори Ужгородського національного університету / Передм. М.М.Вегеша. Ужгород: Гражда, 2005. 160 с.
71. Основи наукових досліджень. Становлення категоріальних форм міждисциплінарного знання: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, О. М. Маслій, С. О. Ключник. Одеса, 2012. 148 с.
72. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв; науковий редактор В. О. Дроздов. 4-е видання, перероблене і доповнене. К.: Професіонал, 2007. 239 с.
73. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / За редакцією В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. К.: Педагогічна думка, 2012. 143 с.
74. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / І. М. Грищенко та ін. К.: Видавництво КНТХ, 2001. 185 с.
75. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / М. І. Пилипчук та ін. К.: Знання, 2007. 270 с.
76. Отенко І. П. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2010. 80 с.
77. Попович М. М. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Чернівці: Рута, 2008. 80 с.
78. Пушкар О. І., Єрмоленко О. А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: ХНЕУ, 2005. 88 с.
79. Рудич Ф. Наука про політику: сучасний стан і перспективи. *Політичний менеджмент*. 2003. № 1. С. 5-18.
80. Рудич Ф. Наука про політику: сучасний стан та тенденції розвитку. *Віче*. 2007. № 19. С. 17-20.
81. Рудич Ф. Політологія в Україні: теоретичний та прикладний контекст. *Віче*. 1997. № 7. С. 24-37.
82. Рябов С. Г. Політична наука в Україні XXI століття: стан та перспективи розвитку: дослідження. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 103 с.

- 83.Свердан М. М., Свердан М. Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
- 84.Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. К.: РНЦ, 2000. 260 с.
- 85.Стадніченко О. О., Мацегора І. Л. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: Навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. 206 с.
- 86.Суворін О. В. Основи наукових досліджень та наукова інформація: Навчальний посібник. Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2008. 129 с.
- 87.Тормоса Ю. Г. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 76 с.
- 88.Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття / За редакцією проф. М. М. Вегеша. Ужгород: Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво «Карпати»; «Наш рідний край»; «Вісник Карпат», 2005. 192 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.lib.uzhnu.edu.ua> – Наукова бібліотека Ужгородського національного університету
2. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».
3. <http://www.lsl.lviv.ua> – Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
5. <http://www.imi.org.ua> – Інститут масової інформації

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами(Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)